

Turvetta hevosen kuivikkeeksi

Susanna Särkijärvi, Seppo Hyyppä, Anniina Karvinen ja Markku Saastamoinen, MTT

Turvekuivike parantaa tallin ilmanlaatua ja pitää hevosen hengitystiet terveinä. Kumpikaan käytetyistä kuivikkeista, turve ja kutterinlastu, ei heikentänyt kavioterveyttä. Turve osoittautui kavioiden kosteuspitoisuuden kannalta paremmaksi vaihtoehdoksi. Turve on riittoisampaa kuin kutterinlastua.

Tallissa käytetty kuivike vaikuttaa talli-ilman laatuun huomattavan paljon. Turvekuivitetettujen karsinoiden ilmassa ei ollut hengitysteitä ärsyttävää ammoniakkia tai sitä oli hyvin vähän. Sen sijaan kutterinlastulla kuivitettaessa karsinoiden ilmassa oli ammoniakkia muissa tutkimuksissa haitalliseksi todettuja määriä. Myös työntekijät altistuivat arveluttavan suurille ammoniakkipitoisuuksille kutterikarsinoita siivotessaan. Työn laatu on kuitenkin usein melko lyhytkestoista, tosin vähäisempää altistusta tapahtuu muulloinkin tallissa oleskelun aikana. Pölymittauksien perusteella turve ei pölynnyt erityisen runsaasti, vaan kutterikuivitetulta käytävältä pölyä löytyi hieman enemmän. Kun otetaan huomioon sekä hevosten että työntekijöiden riski sairastua hengityselinsairauksiin, voidaan tuloksia pitää merkittävänä.

Hevosten hengitystieoireet lisääntyivät sisäruokintakauden edetessä kuivitustavasta riippumatta. Tähän on voinut vaikuttaa myös jokin muu syy kuin kuivike, esimerkiksi säätila tai olosuhteiden muuttuminen, tulivathan hevoset kokeeseen suoraan laitumelta. Kolmen kuukauden kuluttua, kokeen päättyessä, oireilevia hevosia oli turpeella kuivitettaessa yhtä paljon kuin kokeen alussa. Turve ei siis oleellisesti lisännyt hengitystiealtistusta. Kutterinlastulla kuivitettaessa oireilevien hevosten määrä kaksinkertaistui kokeen aikana. Oireet olivat kuitenkin suhteellisen lieviä, yhtä hevosta lukuun ottamatta.

Kaviot kunnossa

Kavioiden kosteus lisääntyi kokeen aikana. Kavioiden riittävä kosteuspitoisuus säilyttää niiden joustavuuden ja ehkäisee halkeamien syntyä. Oletettavasti kaviot olivat kokeen alussa normaalia kuivemmat erittäin kuivan kesän 2002 jäljiltä. Syksyn ja alkutalven kosteammat sääolosuhteet todennäköisesti lisäsivät kavioiden kosteutta. Kuivikkeena käytetty turve tai kutterinlastu ei siis oleellisesti kuivattanut kaviota, kun hevoset ulkoilivat keskimäärin neljä tuntia

päivässä kosteassa syysässä. Turpeella kuivitetujen hevosten kavioiden kosteutta olivat kokeen päättyessä enemmän. Hevosilla ei esiintynyt mitään katio-ongelmia, kuten sädemätää tai halkeamia.

Turpe on riittoisaa

Turvetta tarvittiin karsinoiden kuivitukseen huomattavasti vähemmän kuin kutterinlastua. Tämä vaikuttaa kuivikkeen varastotilan tarpeeseen erityisesti silloin, kun käsitellään irtotavaraa. Pakatut kuivikkeet voidaan varastoida myös ulkona. Tarvittava kuivikemäärä vaikuttaa suoraan siihenkin miten nopeasti lantala täyttyy. Myös kuivikkeen kuljetuskustannukset kasvavat, kun sitä tarvitaan enemmän. Turvelannan hyötykäyttö on helppoa, koska se sopii maanparannusaineeksi. Turvelanta kompostoituu nopeasti ja pidättää sekä luovuttaa hyvin ravinteita. Myös nämä seikat tulisi huomioida, kun mietitään kuivikkeen taloudellisuutta.

Näin kuivikkeita vertailtiin

MTT:n Hevostaloudessa verrattiin syksyllä 2002 kahden kuivikemateriaalin, turpeen ja kutterinlastun, ominaisuuksia hevosten kuivikkeena. Erityisesti kiinnosti hevosten hengitysteiden terveys. Lisäksi tutkittiin talli-ilman laatua, hevosten veriarvoja ja kavioterveyttä sekä kuivikkeiden kulutusta. Tutkimuksessa käytettiin muoviin pakattua paaliturvetta ja -kutterinlastua, jotta kuivikkeet säilyivät tasalaatuisina kokeen ajan ja niiden kulutusta voitiin seurata tarkasti.

Kuivikevertailun 12 koehevosen hengitystiet tähystettiin kokeen alussa. Tähystysten perusteella hevoset jaettiin kahteen ryhmään siten, että molempiin ryhmiin tuli yhtä paljon oireilevia ja oireettomia hevosia. Oireilevan hevosen hengitysteissä havaittiin limaa tähystyksessä yhteydessä. Hevosryhmät sijoitettiin tallin kahdelle eri käytävälle ja toisen ryhmän kuivikkeena käytettiin kutterinlastua ja toisen ryhmän kuivikkeena turvetta.

Lisätietoja: susanna.sarkijarvi@mtt.fi
puh. (02) 7636 5617

